

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

27 квітня 2016 року

м. Київ

Судова палата у цивільних справах

Верховного Суду України у складі:

<i>головуючого</i>	<i>Романюка Я.М.,</i>		
<i>суддів:</i>	<i>Гуменюка В.І.,</i>	<i>Сімоненко В.М.,</i>	
	<i>Охрімчук Л.І.,</i>	<i>Яреми А.Г.,</i>	

розглянувши в судовому засіданні справу за позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2 про поділ майна подружжя за заявою ОСОБА_2 про перегляд судових рішень,

в с т а н о в и л а :

У грудні 2013 року ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до ОСОБА_2 про поділ майна подружжя, посилаючи на те, що в період шлюбу з ОСОБА_2 з 7 серпня 1971 року, який було розірвано рішенням суду від 4 травня 2011 року, ними було придбано майно : житловий будинок АДРЕСА_1, на місці якого вони побудували новий, а потім продали його та купили квартиру АДРЕСА_2; у кредит автомобіль «Опель Астра», державний номерний знак НОМЕР_1, який був зареєстрований на ім'я відповідача; пасажирський автобус ЛІАЗ, державний номерний знак НОМЕР_2, зареєстрований на його ім'я. У лютому 2011 року ОСОБА_2 без його згоди перереєструвала на ОСОБА_3 автомобіль «Опель Астра», а автобус здала на металобрухт.

Враховуючи вищевикладене, позивач просив у порядку поділу майна подружжя визнати за ним право власності на 1/2 частину квартири АДРЕСА_2, стягнути з ОСОБА_2 на його користь вартість 1/2 частини автомобіля «Опель Астра» д.н.з. НОМЕР_3 у розмірі 61 796 грн. 87 коп. та 1/2 частини автобуса ЛІАЗ у розмірі 11 990 грн.

Рішенням Крюківського районного суду м. Кременчука Полтавської області від 24 грудня 2014 року, залишеним без змін ухвалою апеляційного суду Полтавської області від 4 лютого 2015 року, позов задоволено частково. Визнано за ОСОБА_1 і ОСОБА_2 право власності на 1/2 частини квартири АДРЕСА_2 за кожним. Стягнуто з ОСОБА_2 на користь ОСОБА_1 вартість 1/2 частини автомобіля «Опель Астра», державний номерний знак НОМЕР_3, у розмірі 61 796 грн. 87 коп. У решті позову відмовлено. Вирішено питання про розподіл судових витрат.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 2 березня 2015 року ОСОБА_2 відмовлено у відкритті касаційного провадження.

У поданій до Верховного Суду України заяві про перегляд судових рішень ОСОБА_2 просить скасувати рішення судів у справі в частині стягнення грошової компенсації 50% вартості автомобіля з підстави, передбаченої пунктом першим частини 1 статті 355 ЦПК України – неоднакового застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми матеріального права, а саме статей 60-69 СК України, що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

Заслухавши суддю-доповідача, перевіривши доводи заяви, судова палата у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що заява підлягає задоволенню.

На підставі ст. 360-4 ЦПК України Верховний Суд України скасовує судові рішення у справі, яке переглядається з підстави неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах, якщо установить, що воно є незаконним.

Судом встановлено, що сторони перебували у зареєстрованому шлюбі з 7 серпня 1971 року, що підтверджується повторним свідоцтвом про шлюб, виданим 10 березня 2011 року Центральним відділом державної реєстрації актів цивільного стану Кременчуцького міського управління юстиції Полтавської області.

В період шлюбу сторони придбали трьохкімнатну квартиру АДРЕСА_2, що підтверджується договором купівлі-продажу квартири від 16 березня 2004 року, посвідченого ОСОБА_4, приватним нотаріусом Кременчуцького міського нотаріального округу, р. НОМЕР_4, оформивши її на ОСОБА_2, за заявою ОСОБА_1 про згоду на придбання ОСОБА_2 зазначеної квартири за кошти, що належать їм на праві спільної сумісної власності.

Також в період шлюбу сторони придбали в кредит автомобіль «Опель Астра Класик» НОМЕР_1, який був зареєстрований на ім'я відповідачки, та пасажирський автобус ЛІАЗ, державний номерний знак НОМЕР_2, зареєстрований на ім'я позивача.

Згідно висновку судової автотоварознавчої експертизи НОМЕР_5 від 22 грудня 2014 року вартість автомобіля становить 123 593 грн. 75 коп.

Відповідно до довідки Кременчуцького ВРЕР ДАІ від 31 травня 2013 року за НОМЕР_6 автомобіль «Опель Астра Класик» НОМЕР_1 з 18 липня 2006 року по 19 березня 2011 року був зареєстрований за ОСОБА_2.

19 березня 2011 року вказаний транспортний засіб знято з обліку та перереєстровано на ОСОБА_3 – сина сторін у справі.

Рішенням Крюківського районного суду м. Кременчука від 4 травня 2011 року шлюб між сторонами розірвано.

Ухвалюючи рішення про часткове задоволення позовних вимог, зокрема, стягуючи 1/2 частину вартості автомобіля «Опель Астра Класик», суд першої інстанції, з висновком якого погодилися суди апеляційної та касаційної інстанцій, виходив із того, що спірний автомобіль є спільною сумісною власністю подружжя, цінним майном, а відповідачка розпорядилася ним на власний розсуд без письмової згоди позивача.

Проте у наданій для порівняння ухвалі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22 квітня 2015 року суд касаційної інстанції виходив із того, що оскільки спірний автомобіль був придбаний сторонами в період шлюбу, то він є спільною сумісною власністю сторін і може бути предметом поділу між ними, а обов'язок по поверненню кредиту, отриманого і використаного в інтересах сім'ї, лежав на кожному з подружжя як солідарному боржнику, а тому витрати одного з подружжя за рахунок власних коштів на погашення їх спільного боргу підлягають врахуванню при поділі майна та визначені розміру компенсації за належну одному з подружжя частку в ньому.

Викладене свідчить про те, що існує неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми матеріального права, а саме статей 60-69 СК України, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні судом касаційної інстанції зазначеної норми матеріального права, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Статтею 60 СК України визначено, що майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Згідно частини третьої статті 61 СК України якщо одним із подружжя укладено договір в інтересах сім'ї, то гроші, які були одержані за цим договором, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Частина четверта статті 65 СК України передбачає, що договір, укладений одним із подружжя в інтересах сім'ї, створює обов'язки для другого з подружжя, якщо майно, одержане за договором, використане в інтересах сім'ї.

У випадку коли при розгляді вимог про поділ спільного сумісного майна подружжя буде встановлено, що один із них здійснив його відчуження чи використав його на свій розсуд проти волі іншого з подружжя і не в інтересах сім'ї чи не на її потреби або приховав його, таке майно або його вартість враховується при поділі.

При поділі майна враховуються також борги подружжя та правовідносини за зобов'язаннями, що виникли в інтересах сім'ї.

Судом встановлено, що згідно кредитного договору від 22 липня 2008 року ВАТ «УкрГазБанк» надав ОСОБА_2 кредит у сумі 69 546,00 грн. на строк з 22 липня 2008 року по 21 липня 2012 року для придбання автомобіля «Опель Астра Класик» д.н.з. НОМЕР_1, 2008 року випуску, який для забезпечення виконання зобов'язань того ж дня було прийнято в заставу.

З ухвали Крюківського районного суду м. Кременчука Полтавської області внаслідок розгляду справи за нововиявленими обставинами вбачається, що поточні платежі за кредитом здійснювалися від імені ОСОБА_2, що підтверджено квитанціями про сплату коштів за кредит (а.с. 94-109, т.2).

Листом виданого ПАТ «ПУМБ» встановлено, що ОСОБА_2 повністю виконала свої кредитні зобов'язання за кредитним договором від 11 березня 2011 року (а.с. 127, т.2).

Згідно облікової картки приватного АМТ встановлено, що кредит погашено 19 березня 2011 року (а.с. 92, т.2).

19 березня 2011 року спірний транспортний засіб було знято з обліку та перереєстровано на ОСОБА_3 – сина сторін у справі.

Враховуючи вищезазначене та встановлені фактичні обставини, можна дійти висновку, що у подружжя, окрім права спільної сумісної власності на отримані грошові кошти та одержаний за рахунок останніх автомобіль, внаслідок укладення кредитного договору, також виникає зобов'язання в інтересах сім'ї у вигляді повернення кредитних коштів, виконання якого подружжя здійснює як солідарні боржники.

Задовольняючи позовні вимоги в частині стягнення з відповідачки 1/2 частини вартості спірного автомобіля, суд першої інстанції, з висновком якого погодилися суди апеляційної та касаційної інстанцій, дійшов правильного висновку, що спірний автомобіль є спільною сумісною власністю подружжя, цінним майном, а відповідачка розпорядилася ним на власний розсуд без письмової згоди позивача, а тому позивач має право на 1/2 грошової компенсації вартості спірного транспортного засобу.

Однак, судами не було взято до уваги, що праву на спільну сумісну власність грошових коштів, отриманих внаслідок реалізації автомобіля, кореспондується боргове зобов'язання – повернення кредитних коштів, отриманих на придбання спірного транспортного засобу.

Для правильного вирішення справи необхідно встановити за рахунок кого з подружжя здійснювалося погашення їх спільного боргу, чи не вносились відповідачкою її особисті кошти в рахунок погашення кредитного зобов'язань, чи не зміниться розмір компенсації внаслідок відчуження спільного сумісного майна внаслідок врахування внесених у рахунок виконання спільного боргу іншим із подружжя особистих коштів.

Однак встановлення цих обставин не віднесено до повноважень Верховного Суду України, що позбавляє його можливості ухвалити нове рішення у справі.

Таким чином, оскільки судом не встановлено тих фактичних обставин справи, від яких залежить її правильне вирішення, постановлені у справі судові

рішення судів першої, апеляційної та касаційної інстанцій підлягають скасуванню в частині стягнення 1/2 частини вартості автомобіля «Опель Астра Класик» д. н. з. НОМЕР_3 з направленням справи в цій частині на новий розгляд до суду першої інстанції.

Керуючись пунктами 1, 2 статті 355, пунктом 1 частини першої статті 360-3, частинами першою, другою статті 360-4 ЦПК України, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а :

Заяву ОСОБА_2 задовольнити.

Ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 2 березня 2015 року, ухвалу апеляційного суду Полтавської області від 4 лютого 2015 року, рішення Крюківського районного суду м. Кременчука Полтавської області від 24 грудня 2014 року в частині стягнення 1/2 вартості автомобіля Опель Астра Класик д.н.з. НОМЕР_3 скасувати, справу в цій частині направити на новий розгляд до суду першої інстанції.

В іншій частині судові рішення залишити без змін.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій пунктом 3 частини першої статті 355 ЦПК України.

Головуючий

Я.М. Романюк

Судді:

В.І. Гуменюк

Л.І. Охрімчук

В.М. Сімоненко

А.Г. Ярема

**Правова позиція
(у справі № 6-486цс16)**

Статтею 60 СК України визначено, що майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Згідно частини третьої статті 61 СК України якщо одним із подружжя укладено договір в інтересах сім'ї, то гроші, які були одержані за цим договором, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Частина четверта статті 65 СК України передбачає, що договір, укладений одним із подружжя в інтересах сім'ї, створює обов'язки для другого з подружжя, якщо майно, одержане за договором, використане в інтересах сім'ї.

У випадку коли при розгляді вимог про поділ спільного сумісного майна подружжя буде встановлено, що один із них здійснив його відчуження чи використав його на свій розсуд проти волі іншого з подружжя і не в інтересах сім'ї чи не на її потреби або приховав його, таке майно або його вартість враховується при поділі.

При поділі майна враховуються також борги подружжя та правовідносини за зобов'язаннями, що виникли в інтересах сім'ї.

У подружжя, окрім права спільної сумісної власності на отримані грошові кошти та одержаний за рахунок останніх автомобіль, внаслідок укладення кредитного договору, також виникає зобов'язання в інтересах сім'ї у вигляді повернення кредитних коштів, виконання якого подружжя здійснює як солідарні боржники.

**Суддя
Верховного Суду України**

Я.М. Романюк